

Omkring Tøsne og forsyntia

– når et musikterapeutisk forløb bliver offentligt

Hugo Jensen, cand.mag. i musikterapi 2017. Pædagogisk diplomuddannelse i psykologi 2016 med afgangsprøve om at lave kirke med mennesker med demens. Kirkemusikalsk diplomeksamen fra konservatoriet i København i 2006. Ansat som musikterapeut på pleje- og demenscenter Klarahus, Nørrebro og som organist ved kirken i De Gamles By. Kontakt: hugo75002@yahoo.com

I sommeren 2015 stod jeg foran praktikperioden på 9. semester på musikterapistudiet på Aalborg Universitet (AAU). Jeg havde været på det første hold af PROMUSA¹-studerende i København på baggrund af min konservatorieuddannelse og derefter fortsat på kandidatuddannelsen i Aalborg. Praktikken, der var min første, blev strakt ud til at være længere og på nedsat tid pga. mit arbejde som organist. Lige bag kirken i De Gamles By på Nørrebro, hvor jeg er ansat, ligger dagcentret Huset for hjemmeboende demensramte. Der mødte jeg Lene Bredsdorff. Hun havde i 2012 fået stillet diagnosen Alzheimers, var nu moderat demensramt og kom alle hverdage i Huset. Lene blev den ene af mine klienter i praktikken med sessioner i kirken og i hjemmet. Professor Lars Ole Bonde (AAU) var min supervisor og blev efterfølgende også min vejleder på mit speciale, der kom til at handle om arbejdet med Lene. Forløbet kom

til at strække sig over næsten et år, og få måneder efter forløbets afslutning flyttede Lene på plejehjem på den anden siden af kirken.

Lenes mand, Thomas Bredsdorff², har efterfølgende skrevet bogen "Tøsne og forsyntia", der udkom i april 2017. Den handler om hans erfaringer og udfordringer ved at være pårørende til et menneske med demens. Han havde fået et særligt indblik i musikterapiens univers ved at overvære 17 ud af 27 sessioner med Lene, og et kapitel i bogen handler om musikterapien. Jeg fik et særligt indblik i hans oplevelse af musikterapien undervejs og gennem et interview, der indgik i mit speciale primo 2017³. Da bogen udkom skabte det omtale af musikterapien i artikler om Thomas og anmeldelser af bogen, på TV⁴ og i radioen⁵. Alle vegne roste Thomas musikterapien og gennem ham fik offentligheden et mere nuanceret indblik i, hvad musikterapi

1 2-årigt efter- og videreuddannelsesforløb i professionsrettet musikanvendelse, AAU

2 Thomas Bredsdorff (f. 1937) er litteraturforsker og -kritiker, professor emeritus i nordisk litteratur samt kulturskribent på Politiken siden 1965

3 I bilag til specialet findes hele interviewet

4 DR1 Deadline 11. april 2017

5 P1 eftermiddag 21. april 2017

er. Det er relevant og interessant, hvordan vi formidler og synliggør vores fag, og hvordan det bliver opfattet og tolket af andre.

Efter første session, hvor Lene improviserede, sagde Thomas begejstret til mig: "Der skete nogle ting, der kom noget frem! Jeg kan godt lide din måde at være både insisterende og fleksibel på". Den fine og enkle beskrivelse gav mig en tro på, at jeg havde de fornødne redskaber til både at være grounded og bevægelig. Meget voksede den sensommer i 2015, både Lenes lyst til at improvisere og min selvtillid.

Thomas beskrev næsten to år efter den første session musikterapien i et interview i Politiken d. 7. april 2017: "Det var ikke bare noget med at hygge sig til musik, det er der mange, der kan. Det her er en speciel teknik, hvor der bliver tegnet, lavet kropslige øvelser og

improviseret på klaveret". Artiklen fortsætter med: "Når man læser de passager i bogen, hvor Lene mirakuløst 'snakker' med Hugo via musikken, på et tidspunkt hvor anden dialog er vanskelig, forstår man Thomas Bredsdorffs dybe respekt". Thomas oplevede, at Lene udviklede sig i musikterapien, mens der var afvikling på alle andre områder. Godt halvvejs i forløbet skrev han en tak til mig: "Du er ikke lyset for enden af tunnelen. Du er noget meget bedre. Du er lyset i tunnelen". At skabe nye udtryks- og handlemuligheder for Lene var en målsætning for mig. Ønsket var at styrke hendes identitet. Thomas beskrev et gennemgående tab af gensidighed på alle andre områder end i musikken. Han genoplevede i improvisationerne Lenes intelligens, vivacitet, livlighed og humor. Det lykkedes derved at række ud og nå ind til mennesket bag sygdommen.

Mange kender ikke til musikterapi. Eksempelvis forvekslede en journalist i Weekendavisen i forbindelse med bogudgivelsen mig med en musikpædagog. Det viser et grundlæggende behov for oplysning om vores arbejde. Og let er det ikke at forklare, hvad der sker i nonverbal terapi og relationelt arbejde. Derfor var det særligt spændende, at en videnskabsmand og et sprogmenneske som Thomas kunne bevidne og beskrive bl.a. dialogform og stuktur.

Jeg oplevede, at dialog og form i de fælles improvisationer var baseret på Lenes kommunikative musikalitet. Der blev gennem kommunikativ musikalitet skabt adgang til store ressourcer hos Lene, hvorved hendes musikalitet kunne blive sat fri. Musikterapeuter har en udfordring ift. at få tværfaglige samarbejdspartnere til at forstå fænomenet kommunikativ musikalitet. Thomas – som så mange andre – betragtede musikalitet som en egenskab, forbeholdt få. Lene havde spillet klaver fra sin tidlige barndom. En gængs antagelse er desværre stadig, at en person sikkert bør kunne spille eller synge på et vist niveau (læs: være musikalsk) for at profitere af musikterapi. Ofte omtalte Thomas sessionerne med at 'Lene var på skolebænken'. Det generede mig lidt, da jeg netop ikke ønskede at træne færdigheder eller bringe Lene et bestemt sted hen. Tværtimod ønskede jeg at invitere til det frie udtryk, hvilket oftest var lettest på andre instrumenter end det vante klaver.

Det har været et sjældent vindue, der åbnede sig ind til vores branche gennem Thomas' beskrivelser af musikterapien. Jeg er taknemmelig over, at bogen blev udgivet og belyser musikterapien så nuanceret. Rejsen med Lene og Thomas har givet mig stor lyst til og mod på at arbejde videre på demensområdet.

Lene elsker Carl Nielsens melodier. Sidste vers i *Den milde dag er lys og lang* indrammer smukt, hvordan Lene på musikens bro trådte smilende frem fra den tåge af demens, der havde lagt sig omkring hende.

*Bag hækken kommer Ilsebil –
mon det er mig, hun smiler til?
Hun bærer mælk i klinket fad
og giver katten mad.
Å se, nu smiler hun igen,
min Ilsebil, min egen ven –
det er, som selve solens skin
faldt i mit hjerte ind.*

Litteratur

Jensen, Hugo (2017): *At gå et andet sted hen end sproget*, upubliceret kandidatspeciale, Aalborg Universitet. Kan downloades sammen med lydoptagelser fra: www.musikterapi.aau.dk/cedomus/neuro-kognitive_forstyrrelser/demens/publikationer/